

V znamenju kolin

KOLINE ALI FUREŽ. — DOMAČI PRAZNIKI. — POHORSKE KOLINE V POEZIJI. — VESELJE V SLOV. GORICAH.

Maribor, 21. januarja.

Ko mine sv. Anton, prešičji patron, se prične čas svinjskih sedmin širom Slov. gorice in drugod. To pa ni karsibodi! Dolge so priprave na ta slavnosten dan: jesenski nakopičeni zakladi krompirja, repe in korenja so se spremenili v debele plasti mesa in slanine. Gospodar in gospodinja smehljaje označita že daleč v naprej veseli dan kolin ali fureža.

Ze zgodaj — ko je še tema — se pojavijo v hiši mesarji, dekile pripravljajo cele kotle kropa, deca pa tolče kolofonij ali smolo. Noži so nabrušeni, močni močakarji pripravljani, v skledo za kri pa še vrže gospodinja pest blagoslovljene soli, s tem je za »krvavo rihto« vse na mestu. Le oni, ki se mu živina smili, ne sme v hlev, ker bi sicer svinjska smrt bila — težka. Bajse se je že večkrat dogodilo, da je svinja — dozdevno že mrtva — pobegnila po vasi in ko so jo ujele, so jo morali ponovno zaklati. Mesarska procedura traja navadno do 10. ure, ko se razširja po hiši že vonj pečenih jeter. Ta »južina« je uvod v domač praznik, ki je ponekod eden najslastnejših. Okrog poldneva je na sporedu priprava mesa za prekajevanje, izbira slanine in določevanje mesa za klobase. Obed je enak božičnemu ali novoletnemu obedu, ko se zakolje majhno prase. Na mizo pridejo tudi krapi, gibance in potica, kar se že vse pripravi prejšnje dni. Popoldan in zvečer se pripravljajo klobase raznih vrst: kašnate, krvave in mesene, kar da mnogo posla. Šele zvečer, ko je vse gotovo, se prične glavna pojedina, podobna bogato obloženi mizi ob času ženitovanj. Povabijo se vsi sorodniki, prijatelji, znanci in sosedje, kolikor pač to dovoljuje domače prilike posestnika. Ta običaj je bil pred vojno razširjen povsod na Slov. Štajerskem, povojne razmere so pa tudi v tem oziru vplivale kritično. Tako dandanes nekdanjih furežev ni več in s tem je izginil del slavne slovanske gostoljubnosti...

Četrstoletni jubilej Češkega kluba v Mariboru

Priprave za 25-letnico Češkega kluba. — Prijavljajo se ugledni Čehoslovaki k udeležbi klubove proslave. — Prispe tudi graditelj našega Narodnega doma.

Letos dopolni mariborski Češki klub 25-letnico svojega izredno plodovitega delovanja. Zgodovina Češkega kluba je ozko spojena z razvojem narodne misli v Mariboru. Saj so bili vsi Čehi, ki jih je usoda tekom teh let privedla v Maribor, bodisi pred vojno v avstrijsko službo ali med vojno v vojaške edinice ali v bolnice, člani Češkega kluba, ali pa so se v časih nemške nestrpnosti po mariborskih javnih lokalih zbirali pod okriljem Češkega kluba v Narodnem domu. Vseh 25 let je namreč zboroval, delal in se veselil veselih dni, ali trpel z nami muke narodnega preganjanja in poniževanja Češki klub z majhnimi presledki vedno le v Narodnem domu. Pri naših nacionalnih prireditvah so Čehi vedno aktivno sodelovali, celo pri ustanovitvah naših društev, kakor pri Sokolu in drugod. Bogata in pestra ter tudi za nas zanimiva je torej zgodovina 25 letnice mariborskega Češkega kluba.

V svežem spominu pa nam je vsem oživljeno delovanje Češkega kluba po prevratu, ko je prišlo v smotreno vodstvo sedanjega predsednika urarja gosp. Franja Bureša in njegovih marljivih sodelavcev v odboru: podpredsednika g. Iv. Knopa, ravnatelja g. Gientza, g. Kovača, g. Juroška, g. Samala, g. Klubičke in drugih. Vzorna je disciplina številne češke kolonije, ki se snide ob vsaki prireditvi Češkega kluba. Posebno smotreno je delo Češkega kluba za njihovo dopolnilno češko šolo.

Prihodnje dni bo imel Češki klub svoj 25. občni zbor, na katerem bo tudi definitivno razpravljal o proslavi svoje 25. letnice, ki jo namerava v večjem obsegu izvesti tekom poletja v Mariboru. Po vsej Čehoslovaški je klub že razposlal poziv Čehom, ki so svoj čas bivali v Mariboru,

Na Pohorju velikopoteznih kolin nikdar niso poznali. Sicer je to bil in je še vesel domač praznik, ki se slavi le v ožjem rodbinskem krogu. Tu intam so deležni svinjskih dobrin tudi dobri znanci in sorodniki.

Znani pohorski pesnik Jurij Vodovnik je »Svinjske koline« spretno opisal v pesmi, ki izraža vse veselje, ki je združeno s tem opravilom. Naj sledi le nekaj kitic:

1.

Veseli čas prihaja,
da mati zgodaj vstaja,
ma dost' skrbi, velik' trpi,
da v peč potico vsaja.

2.

Prešiče so zredili,
jih bodo skor lovili,
pa tud' klobas, za pustni čas
tri sorte naredili.
Prešiči so debeli,
'mo skor za njim leteli,
okol' oglov, okol' plotov,
dokler jih bomo vjeli.
Prešiček široko zija,
z debelim repom zvija.
On se boji teh zadnjih dni,
ko ga tlačil bo Matija.

Tak so pri nas koline,
prešičeve sedmine;
opravljamo jih vsi tako,
dokler še pust ne mine — itd.

Furež v nekdanjem smislu je še ohranjen v Slov. goricah, posebno pa na Murskem polju. Še dandanes srečaš v teh krajih vesele družbe, ki so se na kolinah izborna zabavale. Razne šale, peetje in godba, zraven bogato obložene mize z žlahtnim Ljutomerčanom — kaj si moreš še več želeti? —

Iz srca privoščim našim prijateljem širom naše oblasti prav vesele in debele koline! —

da bi se ob priliki te proslave zopet sešli v Mariboru, da tukaj skupno obude spomine in se okrepijo za nadaljno nacionalno kulturno delo. Kakor zvemo, je klub dobil že iz vseh krajev poročila svojih bivših članov in prijateljev, da se bodo z veseljem odzvali vabilu in prihiti k slavnosti v Maribor.

Med drugimi se je oglašil tudi stavbenik Jožef Knež iz kopališča Podčrbrady, ki je postavil mariborski Narodni dom. Pisal je Čitalnici, da se že izredno veseli obiska jugoslovenskega Maribora. Že iz tega je razvidno, kako odlične goste bo imel Maribor v onih dneh v svoji sredini in je potrebno, da se vsa naša narodna javnost z oficijelnimi zastopstvi vred dostojno pripravi za to odlično proslavo, ki bo gotovo odjeknila tudi izven meja naše države.

Novi moderni brivski in česalni salon za dame in gospode v Cankarjevi ul. 1 se priporoča. — Postrožba točna. 162

Mestni avtobusni promet

Za progo Glavni trg—Tezno je uveden sledeči vozni red: Odhod — Glavni trg 5.55, 6.26, 6.57, 7.29, 8.02; odhod Tezno 6.10, 6.40, 7.13, 7.45, 8.20; odhod Glavni trg 11.21, 11.54, 12.27, 13.00, 13.34, 14.07; odhod Tezno 11.37, 12.10, 12.43, 13.17, 13.50, 14.25; odhod Glavni trg 16.44, 17.20, 18.05, 18.37, 19.12; odhod Tezno 17.05, 17.47, 18.31, 18.55, 19.30.

Vozni red še ni definitivno in vodstvo avtobusnega prometa prosi za pismene predloge glede sprememb in drugih želja, katerim se bo po možnosti rado ustreglo. Upoštevati je pa treba, da je za sedaj na tej progi samo eden voz na razpolago. Stalni vozni red izide prihodnji teden, ko se odpre promet na progi Nova vas—Glavni trg—Lajteršberg ter stopita vanj še dva nova naročena avtobusa. Od danes naprej oskrbuje vozove z bencinom lastna črpalka, urejena pred mestno plinarno.

Mariborski in dnevni drobiž

Akt za potrditev mariborskega župana.

Mestni magistrat predloži velikemu županstvu v ponedeljek akt za potrditev novoizvoljenega mariborskega župana. Danes poteče sicer 8 dni od izvolitve, pričakati je pa še treba na eventualne pritožbe proti volitvam, poslane s pošto.

Proslava rojstva princa na šolah.

Povodom rojstva drugega princa kraljevske dvojice so imele danes vse mariborske šole pouka prost dan in slovesno službo božjo.

Koliko tujih državljanov je v Mariboru?

Po stanju 1. januarja 1928 sta bila na podlagi policijske zglasilne evidence v Mariboru 2102 tujih državljanov: 878 Avstrijcev, 585 Čehov, 394 Italijanov, 72 Rusov, 68 Nemcev, 34 Madžarov, 34 Poljakov, 20 Švicarjev, 7 Amerikancev, 5 Rumunov, 2 Angleža, 2 Francoza in 1 Grk.

Sadno drevje ob drž. cesti in okrajni zastopi.

Ob državni in nekaterih krajih tudi ob okrajni cesti je bilo svoj čas zasajeno na stotine sadnega drevja, ki se je očividno prav lepo razvijalo. Če pa danes, čez deset in več let po vsajenju, pogledaš to drevje, nas mora biti sram, kako so razmrcvarjeni nekdanj tako krasni nasadi. Brezumno žaganje in celo sekanje vej je skoraj na vsakem drevesu zapustilo neozdravljive sledove in rane, ki se ne bodo nikdar zacelile. Januar in svečan sta najbolj pripraven čas za čiščenje drevja. Okr. zastop kot lastnik tega drevja naj kratkotalo skliče vse cestarje v mestu in naprosi n. pr. prof. Priola, da jih podučijo, kako se drevje pravilno obrezuje in konec bo škode in sramote ob naših cestah. Sramote pravimo zato, ker nas je pred tujci lahko sram, da imamo tako škandalozno gojeno sadno drevje ob naših cestah.

Česar še nimamo.

Vsaka boljša hiša ima že danes kak muzikalni instrument, da goji glasbo ali petje v domačem krogu. Zato je le redko še najti kje kako rodbino, kjer so zaprti tej umetnosti vrata. Ne moremo pa te umetnosti gojiti na poldagi domačih kompozicij, ker nimamo lastnih revij. Kakor povsod, se hočemo tudi na tem polju osamosvojiti. V to svrhu so ustanovili ljubljanski glasbeniki posebno revijo. »Nova Muzika« pod uredništvom g. E. Adamiča v Ljubljani. »Nova Muzika« je dvomesečnik, namenjen mladini in začetnikom in bo prinašal vse »sorte« instrumentalno muziko, solospesve, moderno plesno glasbo in najboljše zборе. »Nova Muzika« je neke vrste potomec svoječasnih »Novih akordov«, bo pa popolnejša in moderna. Že ime urednika, gosp. E. Adamiča, nam garantira, da se bomo tudi v tem oziru pospeli zopet višje in višje... Na mesto segati po tujih šmoki, naj se seznanj vsaka rodbina najprej z deli naših umetnikov in gmotno podpira trud naših kulturnih idealistov. Naroči se pri: E. Adamič, Ljubljana in stane 100 Din na leto. »Nova Muzika« naj bi bila v vsaki hiši, kjer imajo glasovir ali gosli. To bo zahteval bon-ton.

Nove avtobusne postaje.

Po potrebi se uvede na studenški progi v Cankarjevi, na pobeški progi pa pri železniškem podvozu zasilna avtobusna postaja.

Sprememba posesti.

Nadarbina mestne in stolne cerkve v Mariboru je prodala državnemu nameščencu Matevžu Černe-tu in njegovi soprogi Angeli njivo pri Sv. Magdaleni. —

Ivo Sever: Oton Župančič.

Kot prvi zvezek novoustanovljene, 4-krat na leto izhajajoče knjižnice za izvirno leposlovna in kritična dela je izšla pravkar knjiga Ivo Sever, Oton Župančič s sledečo vsebino: Župančič v pesmi, tragediji in življenju. O netragičnosti Župančičevih junakov. — Veronika Deseniška: tragedija ali komedija? — Kritika Župančičevih izjav o Veroniki Deseniški. — Župančič in »bodočnost«. — O slovenski kritiki. — Župančič na razpotju. — Novi vidiki. — Prireditelj Veronike Deseniške. — O eklektizmu. — Župančič eklektik. — Abonnement (Din 50.— za dve številki) naj se pošlje na naslov: »Naša Gruda«, Zagreb, Bakačeva 3.

Sokolsko društvo v Mariboru

poziva svoje članstvo, da se udeleži pogloba br. Josecka Ljudevita, ki se bo vršil v nedeljo, dne 22. januarja ob 16. uri iz mrtvašnice javne bolnice na Pobrežju. Udeležba v civilu z znakom.

Mariborčani, obisk župančičeve peidesetletnice

v narodnem gledališču v ponedeljek, 23. jan. je vaša častna in kulturna dolžnost! Povsod se vrše Župančičeve proslave pri razprodanih hišah, pa je potrebno, da ne doživj v Mariboru razočaranja naš največji še živeči pesnik, ki je povabljen na proslavo, ako pride osebno.

Brezobzirne stanovanjske odpovedi, o katerih se je že tolikokrat govorilo na najemniških shodih, se nadaljujejo ter povzročajo mnogoštevilnim revnim družinam največje skrbi. Tako je te dni neki večkratni hišni posestnik svojim strankam poslal listke s sledečo, točno posneto vsebino: »Podpisani hišni posestnik vam v moji hiši od vas zasedeno stanovanje od danes naprej do 1. maja 1928 odpovem, in ga imate do tistega časa brez preklica za izprazniti. Če je vam priložnost še popred lahko brez vsega odpoveda izpraznite, ključ imate meni izročiti. — Podpisani hišni posestnik dam vam na znanje, da bodem od 1. maja 1928 naprej najemno povikšal. Gostačina, Vodarina, Kanalska pristožbina, stroški Dimnikarja, odpeljanje Greznice, odpelja in smeti bode še posebe zaračunane. Če se s tem predpisem ne strinjate lahko vsak čas stanovanje odpovejte.«

Nesreča pri delu.

Tesar Ivan Pliberšek na Rdečem bregu se je včeraj pri tesanju močno vsekal v desno nogo. Pripeljali so ga v mariborsko bolnico.

Aretiran priložnostni tat.

Sinoči je bil aretiran Franc Breznik iz Košakov, ker se je sumljivo potikal po ulicah in si ogledoval razna vežna vrata v Frankopanovi ulici. Na stražnici so pregledali ovoj, ki ga je nosil s sabo in našli v njem dva mizna prta, dve žarnici in deško srajco. Sumi se, da je izbral sleherno priložnost včerajšnjega večera in pobasal v svojo tatinsko malho vse, kar mu je prišlo pod roko. Lastnik perila se poziva, da si lastnino ogleda, ravnotako oškodovanec, ki bo imel v svojih lokalih temo. France, ki še ni odslužil poslednjo enomesečno kazen, bo po nagradi za sinočnojo tatvino odsedel obe kazni skupaj.

VIII. Ljubljanski mednarodni vzorčni velesojem

se bo vršil letos 2. do 11. junija. Te dni je uprava razposlala povabila na sodelovanje in priložila prijavnne tiskovine. Kdor pošiljke ne bi dobil, naj tiskovine takoj zahteva od urada Ljubljanskega velesoja. Kdor hoče, da si zasigura ugoden razstavnini prostor, naj se čimprej odzove in odpošlje svojo prijavo.

Mariborsko slovensko žensko društvo ima v sredo, dne 25. t. m. ob 20. uri v dvorani Ljudske univerze svoj občni zbor. Po občnem zboru predava gđ. Levstikova o smernicah za vzgojo ženske mladine. Vljudno vabimo k udeležbi vse, ki jih zanima delovanje našega društva, predvsem pa naše članice. Odbor. Občni zbor Sokolskega društva v Mariboru

se bo vršil 22. januarja v Narodnem domu. Začetek ob pol 9. dop. Udeležba obvezna. Zdravo! Odbor. 149

Pevsko društvo priredi dne 1. svečana zvečer v gostilni Wombek (Taferna) predpustno maskerado z godbo in petjem.

Pri težavah v črevah,

želodčnem in črevesnem katarju, otečenju debelega črevesa, pri nagnjenju k vnetju slepiča itd. odstranjuje naravna Franc-Jozefova grenčica najhitreje vse bolečine. Dolgoletne skušnje v bolnicah dokazujejo, da se s Franc-Jozefovo grenčico vpliva na funkcijo črevesja.

Ne v potu svojega obraza

ampak s pomočjo moderne znanosti perli svoje perilo! Peri perilo ne da pereš, »Radion« pere sam, pa radi tega še danes kupi en zavitek! Ne škodi perilu.

Novi česalni salon, trajne kodre, Cankarjeva ulica 1. 162